

דבר העורכת אורחת: מסגרת אנליטית להבנת תרומתם של מודלים בלמידה מבוססת סימולציה בחינוך להתהוות הזהות המקצועית

אורנה לוי*

בעשור האחרון הולכת ומעמיקה ההכרה כי אחת הסוגיות המרכזיות המעצבות את מקצוע ההוראה כיום היא שאלת הזהות המקצועית. שיעורי העזיבה הגבוהים של מורים, במיוחד בשנותיהם הראשונות, אינם מוסברים עוד רק באמצעות עומס עבודה, תנאי העסקה מורכבים או קשיים בניהול כיתה, אלא משקפים מכלול רחב של גורמים מערכתיים ורגשיים הפועלים לאורך שלבי הקריירה המקצועית. סקירת ספרות שיטתית מצביעה על כך ששחיקה, פגיעה ברווחה הנפשית ותנאים ארגוניים שאינם תומכים מגבירים את הנשירה, בעיקר בקרב מורים בתחילת דרכם (van Breukelen & Theelen, 2026). בתוך הקשר זה, הפער בין דימוי המקצוע בשלב ההכשרה לבין המציאות המורכבת בבתי הספר הופך לציר מרכזי במשבר הזהות. מחקרים מראים כי מורים רבים חווים את שנותיהם הראשונות במקצוע כתקופה המאופיינת בתחושת אי מסוגלות, בקושי לשאת עימותים רגשיים ובניסיון לגבש עמדה חינוכית בתוך שדה רווי ציפיות סותרות ולחצים מערכתיים (Hover et al., 2025; Rushton et al., 2023). במציאות זו מתחדדת השאלה מה בתהליך ההכשרה עשוי לטפח מורים בעלי זהות מקצועית יציבה ומתפתחת, שתאפשר להם להישאר במקצוע לאורך זמן, להתמודד עם מורכבות ולחחות תחושת מסוגלות לאורך מסלול חייהם המקצועי.

בהקשר זה, למידה מבוססת סימולציה (simulation-based learning) תופסת מקום מרכזי בדיון המחקרי והמעשי כאחת הגישות המשמעותיות בשדה הכשרת מורים (Chernikova et al., 2020; Dotger & Chandler-Olcott, 2022). בעוד שבעשורים קודמים סימולציה נתפסה בעיקר ככלי לתרגול מיומנויות מקצועיות, הצטברות המחקר בשנים האחרונות, ובמיוחד בישראל, מלמדת כי תרומתה העמוקה של הסימולציה מצויה מעבר למיומנויות פרוצדורליות (Kasperski et al., 2025; Levin, 2024a). ההתנסות הסימולטיבית מאפשרת למתנסים לפגוש את עצמם כמורים: לראות כיצד הם מגיבים תחת לחץ, אילו פרשנויות הם מביאים למצבים מורכבים, מהן הנחות היסוד המכוונות את פעולותיהם, ואילו רגשות מערערים או מחזקים את עמדתם המקצועית. הסימולציה מתוארת כמודל ללמידה עמוקה ולהתפתחות תפיסה מקצועית ולא רק כטכניקת אימון קונקרטי (Levin, 2024b).

* ד"ר אורנה לוי, המכללה האקדמית אחוה, ראש מרכז מחקר הסימולציה Be וראש תחום ספרות ושפות בפקולטה לחינוך ולמנהיגות; יו"ר רשת המחקר הבינלאומית לסימולציה בהכשרת מורים, האגודה העולמית לחקר החינוך (WERA)

סביבת הלמידה בסימולציה יוצרת תשתית לטיפול זהות מקצועית באמצעות שני שלבים מרכזיים: התנסות בסימולציה ותחקיר רפלקטיבי המלווה את התנסות (Fast & Vedder, 2025). התנסות מזמנת למידה פעילה רווית רגש, שמפגישה את האני המקצועי עם האני האישי דרך קונפליקט עם האחר במרחב בטוח אך טעון. התחקיר מעמיק התבוננות זו באמצעות רפלקציה אישית וקבוצתית המשלבת פרספקטיבות מגוונות של המתנסה, של העמיתים הצופים ושל אחרים (Flavian & Levin, 2024). במרחב זה מתגבשים תהליכי הבניית משמעות מקצועית והתרחבות של מודעות רגשית-חברתית וקוגניטיבית (Levin, 2024a).

מערכת הכשרת המורים בישראל משמשת בעשור האחרון מקרה ייחודי בקנה מידה עולמי. מאז 2016 מופעלת תוכנית ארצית רחבת היקף המשלבת סימולציות בתהליכי ההכשרה, ההתמחות והפיתוח המקצועי של מורים¹. במסגרתה פועלים כיום שלושים מרכזי סימולציה במוסדות הכשרת מורים בחברה הכללית, הערבית והחרדית. מרכזים אלה מבוססים על המודל הקליני שמקורו בסימולציה הרפואית, אשר הותאם לראשונה לתחום הכשרת המורים בעבודתו של בנימין דוטג'ר בארצות הברית (Dotger, 2010), ובהמשך התפתח והוטמע בהקשר הישראלי בהקמת מרכז ה"ב" (המרכז לסימולציה בחינוך) באוניברסיטת בר אילן (יבלון ואח', 2022). בסימולציה הקלינית המתנסים פוגשים שחקנים מקצועיים המדמים תרחישים אותנטיים מובנים אך דינמיים. המפגש האנושי הבלתי אמצעי מאפשר אינטראקציה בין-אישית מורכבת, תחקיר מובנה ורפלקציה רב-שכבתית המעמיקה את תהליכי הלמידה.

לצד המודל הקליני פועלים בישראל גם דגמים נוספים של סימולציות, המשקפים את המגוון העכשווי בשדה הבין-לאומי (Kasperski et al., 2025): סימולציות דיגיטליות מבוססות מחשב, המתאפיינות באינטראקציה עם דמויות ממוחשבות ובקבלת החלטות בתנאים מורכבים; סימולציות מציאות מדומה המציעות סביבות אימריטיות בדרגות שונות של נוכחות בינה מלאכותית; סימולציות משחקי תפקידים, המתקיימות בפורמט שאינו משלב שחקן מקצועי אלא מבוסס על אינטראקציה של עמיתים בקבוצה. אף שכל המודלים הללו מכוונים לאותה מטרת-על של יצירת מרחב בטוח אך מאתגר לתרגול מצבי מקצוע מורכבים, כל אחד מהם מפעיל מנגנוני למידה שונים ומדגיש ממדי זהות אחרים, בהתאם לאופי הסביבה הסימולטיבית ולדרגת המעורבות והאינטראקטיביות שהיא מאפשרת.

למרות ריבוי מודלים סימולטיביים בשדה, הידע הקיים עדיין חסר מיפוי שיטתי של האופן שבו מודלים שונים תורמים לבניית זהות מקצועית. החסר הזה מדגיש את הצורך במסגרת אנליטית הוליסטית, שתבהיר אילו מנגנוני למידה מופעלים בכל מודל, ובאלו תנאים הם תורמים להתהוותה של זהות מקצועית. על בסיס שדה המחקר המתפתח בתחום הסימולציה בהכשרת מורים, ניתן להצביע על שלושה רכיבים מרכזיים המניעים את הלמידה בסימולציה: (1) המפגש עם האחר כטריגר לערעור ולהבניה מחדש של תפיסות; (2) התחקיר הרפלקטיבי

1 לאתר מ"פ התוכנית ראו: <https://mofet.macam.ac.il/units/simulation>

כמרחב לעיבוד מטא-קוגניטיבי של ההתנסות; (3) הרכיב הרגשי בלמידה כציר עומק המקשר בין חוויה, משמעות וזהות. שלושה רכיבים אלה מתכתבים עם מסגרות שמחברות בין למידה עמוקה והתפתחות מקצועית של מורים, ומדגישות את השילוב בין ממדים קוגניטיביים, רגשיים וחברתיים בתהליכי התהוות של זהות מקצועית (Levin, 2024a, 2024b).

ראשית, המפגש עם האחר, המיושם בדרכים שונות במודלים השונים, מהווה מרכיב חברתי מרכזי בהבניית זהות מקצועית. דמות האחר מגלמת עמדה שאינה בשליטת הלומד, ובכך יוצרת מצבי איודאות שמערערים את תפיסת העצמי, ומזמנת בחינה מחדש של הנחות יסוד. בהקשר החברתי, הלמידה מתרחשת דרך אינטראקציה עם אחרים מגוונים (השחקן, העמיתים, המנחה). מחקרים שעסקו באינטראקציות עם הורים, למשל, מצביעים על כך שמפגשים כאלה מחייבים את המתנסים לגבש עמדה מקצועית מורכבת הניזונה מרגשות ומנקודות מבט שונות במפגש עם האחר (Levin & Muchnik-Rozanov, 2023; Scarparolo & Mayne, 2022). מכאן נגזרת החשיבות של מלאכת פיתוח התרחיש בהתאמה למטרות הלמידה, כך שהסימולציה תזמן ללומדים קונפליקטים מקצועיים אותנטיים (Ben-Amram & Davidovitch, 2023). באופן זה האחר בסימולציה משמש קטליזטור להתפתחות זהות מקצועית במצבי איודאות.

שנית, התחקיר הרפלקטיבי הוא לב ההתפתחות המקצועית בסימולציה, והוא זה שמבדיל את ההתנסות הסימולטיבית ממפגשים טבעיים בשדה. תהליכי רפלקציה נחשבים בעשורים האחרונים למרכיב מרכזי בבניית זהות מקצועית (Korthagen, 2017), וערכו של תחקיר הסימולציה ביכולתו לפרק ולארגן חוויות באופן שיטתי, לזהות נקודות עיוורון ולנסח עקרונות פעולה מקצועיים על בסיס רגשות וצרכים, פרשנויות ופעולות. ממצאים עדכניים מדגישים את תפקידם של המנחים בשילוב בין הגנה רגשית על הלומדים לבין אתגור אינטלקטואלי שלהם, וכיצד איזון זה מקדם תהליכי רפלקציה בקרב הלומדים (Kaplan et al., 2025; Levin, 2025; Levin et al., 2025b).

לבסוף, הממד הרגשי הכרוך בלמידה בסימולציה מסביר את פוטנציאל הקשר שבין סימולציה לזהות מקצועית. המעבר מחוויה עמוסת רגש לשלב של עיבוד במרחב בטוח מאפשר ללומדים להתנסות באופן פעיל ומוחשי בתפקידי המורה מול דמויות, מצבים וקונפליקטים מקצועיים, אך מתוך מרחב מוגן שבו אין השלכות ממשיות על תלמידים, הורים או עמיתים. במובן זה הרגש אינו תוצר משני של הסימולציה אלא חלק מובנה ממהותה, והוא מהווה חומר גלם ללמידה, להתבוננות ולבניית זהות (Israelashvili et al., 2025; Levi-Keren et al., 2024; Magen-Nagar & Steinberger, 2022). יתרה מכך, החוויה הרגשית, ובעיקר תחושות של לחץ, אינוחות או חשיפה, אינן מכשול שיש לצמצם אלא מרכיב מרכזי בלמידה. ממצאים עדכניים מצביעים על כך שהמפגש עם מתח רגשי במהלך הסימולציה פועל כמנוע ללמידה, דווקא משום שהוא מערער לרגע את תחושת הוודאות המקצועית, ובכך יוצר תנאים להיווצרות משמעות חדשה (Levin et al., 2025a).

על בסיס שלושת הרכיבים הללו ניתן להציע קריאה מחודשת במודלים השונים של הסימולציות שאותרו במחקר סקירת ספרות שיטתית (Kasperski et al., 2025). נקודת המוצא לדיון היא המורכבות הטרמינולוגית המאפיינת את שדה הסימולציה, שבו מונחים שונים ולעיתים חופפים מתארים צורות התנסות מגוונות. מורכבות זו משתקפת גם במאמרי הגיליון ומחזקת את הצורך במסגרת אנליטית המבהירה אילו מנגנוני זהות מודגשים בכל מודל. בעוד שמאמר הסקירה השיטתית לא עסק במפורש בשאלות של זהות מקצועית, הניתוח המוצע כאן מרחיב את הטיפולוגיה ומעגן אותה בשלושת רכיבי הלמידה שתוארו לעיל: המפגש עם האחר, התחקיר הרפלקטיבי והרכיב הרגשי. שילוב זה מאפשר לראות כיצד כל מודל סימולציה מפעיל תהליכים שונים של התהוות זהות מקצועית. בכך מתברר כי אף שכל המודלים שייכים למשפחה פדגוגית אחת, כל אחד מהם מבליט ממדים ייחודיים של בניית זהות מקצועית בהתאם לאופי האינטראקציה שהוא מאפשר ולעוצמה שבה מופעלים אחד או יותר מן הרכיבים הללו. על יסוד זה, יתוארו להלן חמשת סוגי הסימולציות הנפוצים כיום בהכשרת מורים, כשהם מנותחים דרך עדשת שלושת הרכיבים:

1. סימולציות קליניות (clinical simulations): זהו המודל המפעיל בעוצמה הגבוהה ביותר את המפגש הבלתי אמצעי עם האחר. תגובותיו של השחקן המקצועי מייצרות קונפליקט, איודאות וחשיפה, היוצרים ערעור שהוא תנאי ללמידה עמוקה. לצד זאת, רמת המעורבות הגבוהה מחייבת תחקיר רפלקטיבי מובנה, ובכך מפעילה גם את מנגנון הרפלקציה ואת הרכיב הרגשי. שילוב זה הופך את המודל הקליני למנוע משמעותי של גיבוש זהות מקצועית, משום שהוא מזמן ללומדים אינטראקציה אנושית חיה שבה נבחנים עמדותיהם, ערכיהם ודרכי פעולתם.
2. סימולציות וירטואליות (virtual simulations): סימולציות מסוג זה מצמצמות את עוצמת המפגש האנושי הישיר אך מגבירות את הדגש על עיבוד קוגניטיבי ורפלקטיבי. בסימולציה הווירטואלית הלומד נדרש לנתח מצבים, לקבל החלטות ולהתבונן על פעולותיו באופן שיטתי. מודל זה מפעיל בעיקר את מנגנוני הרפלקציה והמודעות העצמית, ובכך תורם לבניית זהות מקצועית המבוססת על פרשנות, על הערכת סיטואציות ועל שיקול דעת מקצועי.
3. סימולציות אופפות (immersive simulations): מודלים אופפים, כגון סביבות מציאות מדומה, יוצרים חוויה בעלת נוכחות גבוהה במיוחד אך ללא מפגש אנושי חי. התוצאה היא הפעלה חזקה של הממד החווייתי לצד עיבוד פרשני בשלב התחקיר. בכך, סימולציות אימרסיביות מגשרות בין המפגש המוחשי של המודל הקליני לבין העיבוד הקוגניטיבי של מודלים וירטואליים, ותורמות להתפתחות זהות מקצועית הנשענת על תפקוד בתנאים מורכבים ואינטנסיביים.
4. סימולציות משחקי תפקידים (role-play): סימולציות אלה מתקיימות בין עמיתים ללא שחקן מקצועי המגלם דמות חיצונית. כתוצאה מכך, דפוס האינטראקציה מתאפיין במערכת

יחסים שוויונית הפועלת בתוך יחסי קבוצה קיימים. בהשוואה למפגש עם שחקן מקצועי, רמת אי-הוודאות והעומס הרגשי נמוכים יותר, ומנגנון ההתפתחות העיקרי הוא הרפלקציה בהקשר החברתי: היכולת לבחון עמדות, להיכנס לנעלי האחר ולדמיין אפשרויות פעולה שונות. בכך המודל תורם לבניית זהות מקצועית הנשענת על הבנה של תפקיד המורה כסוכן חברתי-ערכי.

5. סימולציות ניתוח מקרים (case studies): מקרי הבוחן אינם מציבים את הלומד בתוך אינטראקציה בזמן אמת אך הם מחדדים את העיבוד הרפלקטיבי. מודל זה תומך בבניית זהות מקצועית המבוססת על ניתוח מצבים, בירור של דילמות ואתיקה חינוכית והבנה של מורכבות התפקיד. אף שעוצמת הרגש והמפגש הישיר נמוכים כאן יותר, העמקה בסוגיות והסקת עקרונות פעולה הופכות את מקרי הבוחן לכלי לגיבוש זהות מקצועית. טיפולוגיה זו איננה מדרגת את יעילותם של מודלים סימולטיביים שונים אלא מבחינה בין רכיבי הזהות שהם מפעילים, לאור שלושת רכיבי הבסיס – המפגש עם האחר, הרפלקציה והרכיב הרגשי – ובכך מאפשרת התאמה מדויקת בין מטרות ההכשרה לבין המודל הרצוי. הבחנה זו מבהירה כי התפתחות זהות מקצועית מתרחשת בדרכים שונות במודלים שונים, וכי דווקא ריבוי המודלים מאפשר לטפח מסלול זהותי עשיר ורב-שכבתי.

לאור זאת, תרומתו של גיליון נושאי זה היא כפולה. ראשית, הוא מציג מחקרים המרחיבים את השיח על למידה מבוססת סימולציה אל מעבר ללמידת מיומנויות, ומאירים את תרומתה לעיצוב זהות מקצועית. שנית, מאמרי הגיליון משקפים את הגיוון הקיים במודלים סימולטיביים בהקשרי יישום ובמוקדי למידה, ומאפשרים קריאה השוואתית של דרכי פעולתם לאור שלושת רכיבי היסוד שתוארו. קריאה זו אינה מבקשת לאשש טיפולוגיה סגורה אלא להצביע על מופעים מגוונים של למידה מבוססת סימולציה, שבהם ניתן לזהות דפוסים משותפים לצד הבדלים עקרוניים בין מודלים, הקשרים ודגמי יישום. הלקט שמציע הגיליון תורם להבנה מעמיקה יותר של האפשרויות להתאמת מודלים סימולטיביים למטרות הכשרה ופיתוח מקצועי שונות, ומדגיש את הפוטנציאל של הסימולציה לפעול כמרחב פדגוגי שבו זהות מקצועית מתעצבת באמצעות מפגש, רפלקציה ורגש במציאות חינוכית רווית אי-ודאות.

בגיליון זה אחד עשר מאמרים העוסקים בלמידה מבוססת סימולציה בהכשרת מורים ובפיתוח מקצועי, מתוך נקודות מבט תאורטיות, אמפיריות ויישומיות מגוונות. יחד, המאמרים מאירים דרכים שונות שבהן מודלים סימולטיביים מפעילים, במינונים ובהדגשים משתנים, את שלושת רכיבי היסוד – המפגש עם האחר, התחקיר הרפלקטיבי והרכיב הרגשי, ותורמים באמצעותם לתהליכים של למידה מקצועית והבניית זהות. המאמרים נשענים על מחקרים שנערכו בהקשרים מוסדיים ומחקריים שונים, ובכללם מחקרים שפותחו במסגרת התוכנית הארצית לסימולציות בחינוך לצד מחקרים שנערכו מחוץ לה. שילוב זה מאפשר בחינה של למידה מבוססת סימולציה הן מתוך תשתית מערכתית רחבת היקף והן מתוך יוזמות מחקר עצמאיות, ומרחיב את הדיון המחקרי באמצעות השוואה בין מודלים, הקשרים ודפוסי יישום שונים.

המאמר הפותח את הגיליון, מאת סיוון רפפורט וד"ר עידית אדלר, עוסק בסימולציה כמרחב גבולי בין תאוריה לפרקטיקה בהכשרה להוראה. המאמר בוחן כיצד ההתנסות בסימולציה מאפשרת ללומדים לגשר בין ידע תאורטי לבין פעולה פדגוגית, להתמודד עם מצבי איודאות ולגבש תפיסות מקצועיות בתוך הקשר אותנטי. באמצעות ניתוח חוויות למידה בסימולציות מודגש תפקידה של הסימולציה כמרחב שבו זהות מקצועית מתהווה דרך פרשנות, שיפוט ופעולה.

המאמר השני, שכתבו טל מלץ, יסמין זוהר ז"ל, פרופ' דנה ודרייסי וד"ר גדעון דיסון, בוחן כיצד סימולציות קליניות תומכות באימוץ נקודת מבטם של הורים ובפיתוח היכולת לנהל קשר מקצועי במצבים טעונים רגשית. המאמר מתמקד במפגש עם האחר כמרכיב מרכזי בלמידה באמצעות סימולציה, ומדגים כיצד עיסוק מובנה בפרספקטיבה מאפשר למתנסים לבחון עמדות, רגשות ודפוסי פעולה ביחסי מורה-הורה. המאמר מוקדש לזכרה של יסמין זוהר ז"ל, שנרצחה בטבח 7 באוקטובר 2023 ונמנית עם מחברי המאמר. מחקרה של יסמין נגדע באיבו, והשלמתה התאפשרה גם בזכות מלגה שתרמה משפחתה. בכך המאמר משמר לא רק את תרומתה המחקרית של יסמין, אלא גם את הרוח האנושית שעמדה בבסיס עבודתה.

המאמר השלישי, מאת פרופ' חיה קפלן, ד"ר חאלד אלסייד וד"ר הילה כהן, עוסק בתרומת הסימולציה הקלינית להכשרת יועצות חינוכיות ובהבניית זהותן המקצועית, תוך הישענות על תאוריית ההכוונה העצמית. המאמר בוחן כיצד התנסות בסימולציה במצבי ייעוץ מורכבים וטעונים רגשית, לצד תחקיר רפלקטיבי מובנה, תומכים בצרכים הפסיכולוגיים של אוטונומיה, מסוגלות ושייכות, וכיצד תמיכה זו קשורה לחיזוק חוסן מקצועי ולגיבוש עמדה ייעוצית מושכלת. בתוך כך מודגשים המפגש עם האחר והתחקיר כמרחבים שבהם החוויה הרגשית עוברת עיבוד והופכת למשאב של למידה והתפתחות מקצועית.

בהמשך לכך, גבי לנדלר פרדו, ד"ר מיכל לויקרון וד"ר רינת ארביב אלישיב מציעות תפיסה הוליסטית של למידה מבוססת סימולציה כמרחב להבניית חוסן מקצועי. המאמר מציג מסגרת אימון מבוססת סימולציה למתמחות בהוראה בשנתן הראשונה במערכת על רקע משבר לאומי, ומדגיש כיצד שילוב בין חוויה רגשית, רפלקציה ותמיכה פדגוגית יוצר תנאים ללמידה מקצועית במצבי איודאות. החוסן מוצג כהליך מתמשך הנבנה באמצעות מפגש חוזר עם מצבים מקצועיים מורכבים בסביבה בטוחה אך מאתגרת.

המאמר החמישי, מאת שולמית הרשקוביץ, ד"ר שירה אילוז ופרופ' יעקב ב' יבלון, מתמקד במשוב השחקנים כמרכיב ייחודי בלמידה מבוססת סימולציה, ובווהן את האותנטיות ואת התועלתיות של משוב שחקן מנקודת מבטם של מורים מתחילים. המאמר מדגיש את ייחודו של השחקן כמקור ידע חווייתי-מקצועי, ומראה כיצד אותנטיות לצד שיקוף נקודת מבטו של האחר והכוונה לפעולה מעמיקים רפלקציה ותורמים להבניית ידע מקצועי.

ד"ר יוליה שיין ופרופ' אורלי שפירא-לשצ'ינסקי מרחיבות את הדיון במבנים פדגוגיים באמצעות בחינת תרומת ממדי הליבה של מעגל הלמידה בסימולציות מבוססות צוות. המאמר מנתח כיצד שלבי כתיבת התרחיש, ההתנסות, התחקיר המונחה והרפלקציה המסכמת פועלים

יחד כמסגרת אינטגרטיבית לפיתוח חוסן רגשי, מוטיבציוני, חברתי ומקצועי, ומדגיש את תרומת הלמידה הקבוצתית ואת השותפות המקצועית בתהליך זה.

מאמרה של ד"ר גיל שורץ עוסק בסימולציות רספונסיביות בהוראת מתמטיקה ומציב במרכז את תרומת הסימולציה ללמידה ממוקדת תוכן. המאמר בוחן כיצד סביבות סימולטיביות להוראת מתמטיקה מאפשרות למתנסים לאבחן קשיים מושגיים בזמן אמת ולבצע התאמות פדגוגיות רספונסיביות במהלך ההוראה. בכך מדגיש המאמר את הפוטנציאל של סימולציה כזירה לפיתוח ידע פדגוגי ודיסציפלינרי, לצד ההיבטים הרגשיים והזהותיים שנדונו במאמרים קודמים.

בהמשך, ד"ר מירב אייזנברג מציגה יישום של למידה מבוססת סימולציה בהקשר ניהולי-מערכתי בגיל הרך. המחקר מתבסס על שילוב של שני מודלים סימולטיביים: סימולציה קלינית בהשתתפות שחקן אנושי ומשחקי תפקידים בין המשתתפות. שילוב זה מאפשר בחינה השוואתית של דרכי התמודדות עם שיבושים ועם איודאות בשגרת הניהול ומדגיש את תרומת הסימולציה לפיתוח גמישות מקצועית, אסטרטגיות ניהול וחוסן ניהולי בקרב גננות.

ד"ר דנה מזרחי ופרופ' אורלי שפירא-לשצ'ינסקי עוסקות בסימולציות מקוונות ובוחנות את תרומתן להתמודדות עם דילמות אתיות ולטיפוח ענווה אינטלקטואלית בהקשר הבית ספרי. המאמר מציב במרכז את הממד הערכי של הלמידה הסימולטיבית ומדגיש את תפקידה כמרחב לעיבוד שיקול דעת מקצועי במצבי מורכבות ערכית.

מאמרו של פרופ' מירי שינפלד וד"ר וופא זידאן עוסק בסימולציות וירטואליות ובהכשרת מורים לפיתוח כשירות בין-תרבותית ומרחיב את הדיון אל זירות טכנולוגיות עכשוויות. המאמר מציב על הפוטנציאל של סביבות אימרסיביות לזמן מפגש מורכב עם מצבים חברתיים ותרבותיים מגוונים ולאפשר עיבוד רפלקטיבי של עמדות, פרשנויות ודפוסי פעולה במציאות רונית שונות. בכך מודגש תפקידה של הסימולציה הווירטואלית כמרחב ללמידה ערכית ומקצועית במצבים בין-תרבותיים מאתגרים.

את הגיליון חותם מאמרם של ד"ר רונן קספרסקי, ד"ר אורנה לוי וד"ר מירב אסתר חמי, המציע סקירת ספרות ממפה של מחקרי סימולציה בישראל לקידום למידה חברתית-רגשית. סקירה זו מאפשרת לבחון את גוף הידע הישראלי ביחס למגמות בין-לאומיות, לזהות מוקדי עיסוק מרכזיים ופערים מחקרניים ולהציע מסגרת רחבה לדיון עתידי בתרומתם של מודלים סימולטיביים שונים. בכך משמש המאמר נקודת סיום מְמסגרת לגיליון כולו ומדגיש את תרומתו להבנה שיטתית של למידה מבוססת סימולציה כמרחב להתפתחות מקצועית ולהבניית זהות. אני מזמינה את הקוראים לקרוא את מאמרי הגיליון כפסיפס של גישות והקשרים ולמצוא בהם דרכים שונות להבין כיצד למידה מבוססת סימולציה תורמת להתהוות זהות מקצועית בשדה הכשרת המורים.

מקורות

- יבלון, י"ב, אילוז, ש' ואיזנהמר, מ' (עורכים). (2022). התנסות סימולטיבית בהוראה ובלמידה: היבטים תאורטיים ומחקריים. מכון מופ"ת.
- Ben-Amram, M., & Davidovitch, N. (2023). Simulation-assisted internship workshops as a tool for bridging between academia and the field in teacher training in Israel. *International Journal of Higher Education*, 12(2), 1-36.
- Chernikova, O., Heitzmann, N., Stadler, M., Holzberger, D., Seidel, T., & Fischer, F. (2020). Simulation-based learning in higher education: A meta-analysis. *Review of Educational Research*, 90(4), 499-541.
- Dotger, B. H. (2010). "I had no idea": Developing dispositional awareness and sensitivity through a cross-professional pedagogy. *Teaching and Teacher Education*, 26(4), 805-812.
- Dotger, B., & Chandler-Olcott, K. (Eds.). (2022). *Clinical simulations as signature pedagogy: Educator preparation across the disciplines*. Harvard Education Press.
- Fast, I., & Vedder-Weiss, D. (2025). 'I wonder if it mattered that they were Arab': Using teacher-parent simulations to develop teachers' sociopolitical discourse. *European Journal of Teacher Education*, 1-24.
- Flavian, H., & Levin, O. (2024). Using simulation-based learning to inform preservice teachers' professional development. *Teaching Education*, 35(2), 145-161.
- Hover, A., Tipton, J., & Butler, K. (2025). Supporting identity development amidst teacher attrition: Retaining alternatively certified teachers. *The New Educator*, 21(1), 72-93.
- Israellashvili, J., Iluz, S., Hollombe, S. M., & Yablon, Y. B. (2025). Enhancing emotional understanding in teacher education: The role of perspective-taking in effective simulation training. *Interactive Learning Environments*, 1-11.
- Kaplan, H., Kalfon, A., Asaf, M., & Yitshaki, N. (2025). Motivational processes involved in simulation-based learning in teacher education: The perspective of Self-Determination Theory. *European Journal of Teacher Education*, 1-20.
- Kasperski, R., Levin, O., & Hemi, M. E. (2025). Systematic literature review of simulation-based learning for developing teacher SEL. *Education Sciences*, 15(2), 129.
- Korthagen, F. (2017). Inconvenient truths about teacher learning: Towards professional development 3.0. *Teachers and teaching*, 23(4), 387-405.
- Levi-Keren, M., Landler-Pardo, G., Weinberger, Y., & Arviv Elyashiv, R. (2024). Simulation-Based Learning as a tool for assessing and fostering awareness of empathic patterns in teacher education. *Education Sciences*, 14(12), 1338.
- Levin, O. (2024a). Emotional, behavioural, and conceptual dimensions of teacher-parent simulations. *Teachers and Teaching*, 30(3), 209-226.

- Levin, O. (2024b). Simulation as a pedagogical model for deep learning in teacher education. *Teaching and Teacher Education*, *143*, 104571.
- Levin, O. (2025). 'Reflecting on every move': The role of video in simulation-based learning for teacher education. *European Journal of Teacher Education*, 1-20.
- Levin, O., Frei-Landau, R., & Goldberg, C. (2025a). "No pain, no gain": Simulation-based learning in teacher education: The mediating role of simulation hindrances. *PloS One*, *20*(1), e0317255.
- Levin, O., Hemi, M. E., & Kasperski, R. (2025b). Multiple aspects of simulation facilitators' role in higher education: protecting and challenging the learners. *Teaching in Higher Education*, *30*(1), 225-239.
- Levin, O., & Muchnik-Rozanov, Y. (2023). Professional development during simulation-based learning: Experiences and insights of preservice teachers. *Journal of Education for Teaching*, *49*(1), 120-136.
- Linder, I., & Weissblueth, E. (2024). The "scenario" as a key educational tool in the simulation centre. *European Journal of Teacher Education*, 1-17.
- Magen-Nagar, N., & Steinberger, P. (2022). Developing teachers' professional identity through conflict simulations. *Teaching Education*, *33*(1), 102-122.
- Rushton, E. A., Rawlings Smith, E., Steadman, S., & Towers, E. (2023). Understanding teacher identity in teachers' professional lives: A systematic review of the literature. *Review of Education*, *11*(2), e3417.
- Scarparolo, G., & Mayne, F. (2022). Mixed-reality simulations as a tool to enhance parent-teacher conferencing in initial teacher education. *Australasian Journal of Educational Technology*, *38*(5), 62-76.
- van Breukelen, D. H., & Theelen, H. (2026). Teacher shortages in developed countries: A systematic literature review of measures and their effectiveness. *The Journal of Education Insights*, *4*(1), 1-17.